

- Strengere straff for miljøkriminalitet

Økokrim og Direktoratet for naturforvaltning har kartlagt omfanget av brudd på naturvernloven. – Kartleggingen viser at det er behov for en bedre og sterkere strafferettslig oppfølging ved brudd på naturvernloven, sier førstestatsadvokat og leder for Økokrims miljøgruppe, Jørn Holme.

*N&M Bulletin
Signy Svendsen*

Holme har tidligere i sommer kommet med skarpe uttalelser om felling av rovdyr. I kampen mot faunakriminalitet skisserte han tiltak som gikk på å skjerpe nødvergeretten og å sette en øvre strafferamme på seks års fengsel. Han sier til N&M Bulletin at Økokrim med sine foreløpig tre ansatte har gjort en tilfredsstillende jobb med hensyn til rovdyr, og vil nå prioritere brudd på naturvernloven. Holme foreslår blant annet å endre naturvernlovens paragraf 24, slik at lovbrudd

kan straffes med fengsel ved siden av bøter.

Fengsel og bøter

– Det er naturlig at denne straffebestemmelsen blir lik viltlovens paragraf 56 og laksefisklovens paragraf 49, med bøter eller fengsel opp til ett år, men opp til to år ved særlig skjerpende omstendigheter. Dette vil også medføre at foreldelsesfristen ved alle overtredelser blir fem år. Når strafferammen kun er bøter, begrenser det oppsynsmannens politimyndighet, forklarer Holme.

I boka om faunakriminalitet som Økokrim vil gi ut i løpet av høsten, skisserer Holme i sin artikkel flere tiltak.

Overtredelser av naturvernloven må anmeldes og oversendes politiet til etterforskning, styrket oppsyn spesielt i verneområder og politiet bør i følge Holme følge opp denne type saker på en annen måte enn de har gjort hittil.

Offentlige verst

I følge Holme viser den fylkesvise kartleggingen at det er få anmeldelser etter overtredelse av naturvernloven, men at anmeldelsene var flere i de områdene der det var etablert et særlig oppsyn. Kartleggingen av-

dekket også ulike holdninger både hos politiet og ved det enkelte fylkesmannsembete. Flere steder henla politiet saker til tross for at gjerningsmannen var kjent.

I tillegg har det vist seg at bøtene gjennomgående er svært lave – stort sett mellom 1500 og 3000 kroner. Samtidig er etterforskningstiden ofte så lang at sakene har blitt foreldet.

– Det oppsiktsekkende er at kommunene, forsvaret, kraftselskap og andre offentlige organer er de verste miljøsynderne, sier Holme.

Høyesterettsadvokat og tidligere leder i Naturvernforbundet, Ragnar Vik, ser positivt på

Holmes forslag til tiltak for å bekjempe bruddene på naturvernloven.

– Dette er gledelig. Tiltakene som skisseres er helt i tråd med Naturvernforbundets tidligere forslag, og er en konkretisering av de påleggene som tidligere har kommet fra riksadvokaten. På lovhjemmelssiden har det skjedd en betydelig bedring, men når det gjelder håndheving og strafferettslig forfølgelse har det sviktet, mener Vik.

Han håper at Økokrim nå kan trekke opp retningslinjene slik at politikamrene kan få tilført kunnskap og dermed også gjøre en bedre jobb.

Lovbruddslisten

I perioden 1989 – 93 ble 73 brudd på vernereglene registrert hos Direktoratet for naturforvaltning (DN). DN har få opplysninger om hvordan sakene er fulgt opp, og vil derfor i samarbeid med Økokrim finne rutiner for rapportering.
Østfold: 30 personer anmeldt.
Akershus: To anmeldelser.
Aust-Agder: To anmeldelser.
Vest-Agder: Sju saker.

Rogaland: Fire saker.
Hordaland: Fem anmeldelser.
Sogn og Fjordane: Fire saker.
Møre og Romsdal: Fire anmeldelser.
Sør-Trøndelag: Fem saker.
Nord-Trøndelag: En anmeldelse.
Nordland: Tre saker ble anmeldt.
Finnmark: Seks forhold ble anmeldt.

Ingen regler for varsling om høy luftforurensning	side 3
Vei over fredet øy i Hordaland?	side 5
Genmodifisert raps på markedet?	side 7
Forbrukerrådet nedprioriterer genteknologi	side 12

Natur&Miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansvarlig redaktør: Gunnar Bolstad

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
email: gunnarb@oslonett.no
eller olep@oslonett.no
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Telefon: 22 71 55 20

Telefax: 22 71 56 40
Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Gan Grafisk.
Trykket på Cyclus, 100
prosent resirkulert papir.
Neste N&M Bulletin kommer
19. august 1994.

Opp, ned, opp igjen?

For fem år siden feiret Naturvernforbundet sitt 75-års jubileum. Det var sommer, det var sol, det var drivhuseffekt og algekatastrofer. Og medlemstallet skjøt i været. I år fyller vi 80 – og basunene gjaller ikke like frimodig.

Ikke fordi det er noen faglig grunn til det. Trusselen om globale klimaendringer er like sterk som før, og langt bedre faglig underbygget enn for fem år siden. Havets økosystemer er stadig under press og skadene fra sur nedbør griper om seg.

Men medlemstallet synker. Pressen skriver mindre om miljøproblemer, og politikerne husker ikke lenger hva O₃ betyr. Miljøvern er simpelthen «ut».

Så har vel Naturvernforbundet gjort en elendig jobb?

Hadde det enda vært så enkelt. Da kunne vi latt hodene rulle og begynt på ny frisk. Men nedgangen er en del av en tung internasjonal trend som kan måles i medlemmer og presseoppslag både i Sverige, Danmark, Storbritannia og USA, og sikkert også i de fleste andre vestlige land. Rett nok må det medgis at Naturvernforbundet har mistet vesentlig flere medlemmer, proporsjonalt sett, enn sine søsterforeninger i Sverige og Danmark (1991-93: 17 prosent, mot seks prosent i Sverige og 4,5 prosent i Danmark). Så kan det diskuteres om dette er tilfeldig eller et resultat av ulike prioriteringer.

Medieforskning viser at temaer som miljøvern har en tendens til å dukke opp med stor styrke med ujevne mellomrom. Men miljøproblemenes langsiktige karakter gjør at de ikke kan hevde seg på medienes dagsorden svært lenge av gangen. I tillegg er miljøproblemenes løsninger kontroversielle og ubehagelige – for ikke å snakke om at problemene i seg selv er ytterst ubehagelige og urovekkende. Og her ligger nok også et viktig moment; folks kapasitet for bekymring er antagelig nokså konstant – og bør fra et folkehelsesynspunkt kanskje også være det – mens problemene ruller, enten det er sultkatastrofer, økonomiske nedgangstider eller familiekranjel.

For miljøbevegelsen er det en spesiell utfordring å snakke til folk som ikke er så veldig interessert. Svaret må blant annet ligge i en enda mer løsningsorientert profil med utgangspunkt i folks hverdag. Men Naturvernforbundets 80-års jubileum er i seg selv en bekreftelse på at miljøvern igjen vil stå høyt på dagsorden. Omsorg for kommende generasjoner er ikke noe nymotens påfunn.

Gjestekommentar

Bærekraftig utvikling – en stor utfordring

Øystein Dahle

Viseadm. dir. Esso Norge

Bærekraftig utvikling er et relativt nytt begrep i språket vårt. Det er uhyre krevende, et begrep de aller fleste har hørt, men de aller færreste har en dypere forståelse av.

Bærekraftig utvikling er et forsøk på å oversette «sustainable development». Man valgte da et begrep uten tradisjon og innhold og uten å introdusere begrepet skikkelig.

I ettertid ville det sannsynligvis vært klokere å ha oversatt med *oppretholdbar utvikling*, siden dette begrepet levedegjør utfordringen. I tilpasningen til ulike gruppers ideologiske behov har det dukket opp varianter, og NHO-versjonen bærekraftig vekst er kanskje den som er prinsipielt vanskeligst å svelge.

Her ligger det en ønsketenkning fra næringslivets side om fortsatt ekspansjon på ubestemt tid. Det er jo nettopp ekspansjonen i materiell forstand som ikke er forenlig med selve prinsippet om bærekraftighet.

I realiteten forutsetter bærekraftig utvikling en modernisering av den økonomiske modelltenkningen. Dagens økonomiske modeller betrakter verden som et åpent, ubegrenset system. Alle vet at realiteten er annerledes – verden er et lukket, begrenset system. Denne fundamentale virkelighetsbeskrivelse må på et eller annet tidspunkt reflekteres i de økonomiske modeller. Det blir vesentlig å skille mellom utvikling og vekst. Med denne viktige begrepsavklaringen bak oss kan den håpløse nullvekstdebatten avløses av en mer avansert utviklingsdebatt, der materiell behovsdekning avveies mot andre behov, og der kvalitetsbegrepet blir helt sentralt.

Morgendagens økonomiske modeller må reflektere en økologisk resirkulasjonstenkning som i dag er nokså fjern, men som er under aktiv utvikling i viktige miljøer i mange industriland. Allerede i 1964 ble begrepet romskipsøkonomi lansert av professor Kenneth Boulding.

Etter sammenbruddet i Øst-Europa/Sovjetunionen har den ledende forklaringen vært at det økonomiske system brøt sammen fordi det ikke tillot prisene å fortelle den økonomiske sannhet. Dette er ganske tankevekkende og kan videreføres til vår egen markedsøkonomi under dagens modeller, fordi risikoen i vårt system er betydelig for økologisk sammenbrudd dersom prisene ikke gis anledning til å fortelle den økologiske sannhet.

Vår utfordring i næringslivet er å identifisere utviklingsmønstre som er i harmoni med våre omgivelser. Dagens situasjon er den motsatte. Alle våre kommersielle systemer, metoder og strategier er i konflikt med alt naturen har lært oss. Bærekraftig utvikling er nytenkning på alle felt, en holdning, en kultur, mer enn en teknisk tilpasning til biologiske begrensninger.

I energi-industrien blir oppgaven formidabel, men ikke uløselig. Teknologien eksisterer for å konvertere innfallende sollys til elektrisitet og bruke elektrisiteten til å spalte vann, slik at hydrogen kan bli energibæreren i et bærekraftig energisystem og forbrenningsproduktet vanddamp.

Selv et bærekraftig energisystem innebærer ikke ukritisk bruk av energi. Hovedutfordringen de nærmeste 25 årene blir en massiv, målrettet satsing på effektivisert energibruk. En reduksjon på 50 prosent bør være målet samfunnet samler seg om og øremerker ressurser for. Ingen teknologiske gjennombrudd er nødvendig for å nå et slikt mål. Men betydelig be-sluttsomhet er en forutsetning.

Norge uten regler for luftvarsling

Store deler av Europa har vært rammet av svært mye bakkenært ozon i sommer. I England ble folk advart mot å la barna leke ute. Også i Norge har det vært en rekke tilfeller med mye bakkenært ozon, men det finnes ingen regler for når befolkningen skal varsles om luftforurensningene.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Bakkenært ozon skader luftveiene og kan forårsake astma- og allergianfall. Ozonet hemmer også plantevekst. På grunn av varme, sollys og rikelig med nitrogenoksider er det dannet spesielt store mengder bakkenært ozon over England og sentral-Europa i sommer.

I England registrerte forskerne i juli den verste ozonsituasjonen siden målingene startet. En rekke mennesker ble innlagt på sykehus med puste-problemer. Noen sykehus i London gikk tomme for medikamenter mot astmaanfallene.

– Vi mistenker dette for å være det største utbruddet av astma- og allergianfall i verden, sier doktor Virginia Mur-

ray ved den nasjonale giftenheten i England til Independent on Sunday.

– Et voldsomt utslag som dette betyr at noe er alvorlig galt. Et sannsynlig scenario er at høye forurensningsnivåer i de siste ukene har svekket folks lunger, sier doktor Malcolm Green, leder av den britiske lungeforeningen.

Engelske forskere skal nå klarlegge hvor mange som ble rammet av angrepet, og hvor mange som eventuelt døde. Hvert syvende barn i England har nå astma.

– Svært høye

Kjetil Tørseth ved Norsk intisutt for luftforskning (Nilu) forteller til N&M Bulletin at konsentrasjonene av bakkenært ozon har vært svært høye i Vest-Europa de siste ukene.

– Konsentrasjonen har de fleste dagene i juli overskredet anbefalte luftkvalitetsnormer, og dette kan ha negativ effekt på både planer og mennesker, forteller Tørseth.

Ingen regler for varsling

I England kunngjorde miljøverndepartementet tre advarsler mot for mye bakkenært ozon i løpet av sommeren. Folk ble bedt om å la bilen stå i garasjen, og foreldrene ble oppfordret til å la barna være inne de dagene nivåene var høyest.

I Norge er det ingen nasjo-

nale regler for når og hvordan befolkningen skal varsles når luftforurensningen blir for høy.

Nytt i Bergen

I Oslo finnes det ikke noe regelmessig system for å varsle innbyggerne om høye luftforurensninger. I følge beredskapskontoret i Oslo kommune består kommunen bare med informasjon til statlige myndigheter.

I Bergen starter kommunen derimot opp med et permanent varslingssystem i høst. Miljøvernleder Siri Elvestad sier til N&M Bulletin at konsentrasjonen av støv og gasser skal meldes i forbindelse med værmeldingen.

– Som miljøkommune har Bergen fått penger fra Miljøverndepartementet til dette prosjektet. Vi samarbeider med

veikontoret i Hordaland og Meteorologisk institutt.

Bergen kommune skal plassere ut målestasjoner flere steder i byen. Målingene overføres direkte til Meteorologisk institutt, som putter dataene inn i sine spredningsmodeller. Denne prosessen tar kort tid, slik at varsler om luftforurensninger kan være helt oppdaterte.

SFTs kriterier

– Vi bruker SFTs anbefalinger i varslingene våre, sier Elvestad. Likefullt vil kommunen være forsiktig med å varsle fare før forurensningen blir så høy at folk blir plaget.

Programmet skal etter planen bli permanent, men kommunen tar forbehold om driftskostnadene. Dermed blir det første året en prøveperiode.

EØS gir ozonvarsel

Et EU-direktiv om varsling ved mye bakkenært ozon skal innføres i Norge, som følge av EØS-avtalen. SFT utreder nå direktivets konsekvenser for Norge på oppdrag av Miljøverndepartementet.

– EU-direktivet gir pålegg om å informere befolkningen når konsentrasjonen av bakkenært ozon går over 180 mikrogram per kubikkmeter luft i timen. Folk skal advares hvis nivået overstiger 360 mikro-

gram, sier seksjonssjef i SFT, Ola Glesne.

Kriteriene i EU-direktivet er svakere enn de anbefalte grenseverdiene fra SFT.

Innstillingen til Miljøverndepartementet vil foreligge mot slutten av året.

Etter det N&M Bulletin får opplyst, er det ikke planer om å utarbeide varslingssystemer ved for eksempel høye konsentrasjoner av nitrogenoksider.

Bruker du Internet?

Natur & Miljø Bulletin kan komme i elektronisk utgave innen få måneder. Her stiller vi spørsmål til deg: hva vet du om elektroniske tjenester, og bruker du dem i dag?

Vi ber deg om å svare på spørsmålene, og sende dem inn

til oss, enten til postadressen, eller email: gunnarb@oslonett.no eller olep@oslonett.no, innen 1. september!

1. Har du tilgang på PC/Mac på kontoret ditt?
2. Har du tilgang på PC/Mac hjemme?
3. Har du modem på kontoret ditt?

4. Har du modem hjemme?
5. Er du knyttet opp til Internet/Uninett?
6. Bruker du Internet/Uninett for å hente ned informasjon?
7. Bruker du andre elektroniske tjenester (som A-tekst, GreenNet)? Hvis ja, hvilke?
8. Er du interessert i å motta Natur & Miljø Bulletin via Internet/Uninett annenhver tirs-

dag, i stedet for å få bladet posten annenhver torsdag/fredag?

Premier til innsenderne!

Vi sender en naturkalender for 1995 til ti av dem som svarer på spørsmålene.

Grønne bilister organiserer seg

I flere land er det startet opp egne organisasjoner for miljøvennlige bilister. Organisasjonene skal være et tilbud til dem som ikke støtter de tradisjonelle og bilvennlige bilorganisasjonene, og vil blant annet arbeide for høyere bensinavgifter og bedre kollektivtilbud.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

I Finland, Sveits, Tyskland, Storbritannia, Østerrike og Belgia har alternative bilorganisasjoner for miljøvennlige bilister allerede eksistert en stund. I Sverige gikk Naturskyddsföreningen og Verdens Naturfond nylig sammen og ga en startkapital til organisasjonen Gröna Bilister. Til nå har organisasjonen fått 2000 medlemmer, men i følge daglig leder, Magnus Nilsson, er potensialet mye høyere.

– Før vi startet Gröna Bilister, gjorde vi en omfattende markedsundersøkelse blant Naturskyddsföreningens medlemmer. Den viste at 92 prosent av medlemmene kunne tenke seg å bli medlem i en alternativ bilorganisasjon – dvs. rundt 100.000 mennesker. Undersøkelsen viste også at de aller fleste var villige til å betale mer for sin egen bilbruk, og derfor støttet vår politikk om høyere bensin- og diesellavgifter, forteller Nilsson.

Bilens gode sider

På spørsmålet om hvorvidt det er behov for en egen organisasjon for miljøbevisste bilister, svarer Nilsson:

– De fleste mennesker har bil, og ser at bilen har mange fordeler. Det betyr likevel ikke at de støtter de bilvennlige organisasjonene og ikke ser bilens mange negative virkninger på samfunnet. Vi ønsker derfor å representere disse bilistene overfor myndighetene på lik linje med de tradisjonelle bilorganisasjonene, og føre en mer miljøriktig bilpolitikk.

– Men for at vi skal klare å

være et virkelig alternativ, må vi etterhvert gi medlemmene håndbøker, rabatt-tilbud og andre medlemsfordeler de får gjennom de eksisterende organisasjonene, erkjenner Magnus Nilsson.

Ser ikke behovet

Informasjonssekretær Irene Lindstrøm i Norges Automobilforbund (NAF) vil ikke stille seg negativ til en tilsvarende organisasjon i Norge, men hun ser likevel ikke behovet for et slikt alternativ.

– NAF fører allerede en miljøvennlig bilpolitikk. Dette gjør vi blant annet ved å arbeide for høyere vrakpant for på den måten å oppfordre til fornying av bilparken og dermed få flere biler som forurensner mindre.

Vi er heller ikke mot en reduksjon av bilbruken, men det er noe galt i planleggingen når myndighetene oppfordrer til mindre bilbruk samtidig som det gis klarsignal til bygging av nye bilbaserte kjøpesentra, sier Lindstrøm. Hun legger videre til at NAF er mot at penger fra bomringene skal gå til kollektivtrafikken, og støtter heller ikke økte avgifter. På den

måten skiller NAF seg fra for eksempel Gröna Bilister.

Ingen planer

– Vi har tidligere arbeidet med ideen om en grøn bilorganisasjon, men har i dag ingen konkrete planer. Til det er ressursene for få, medlemspotensialet sannsynligvis for dårlig og det er små muligheter for å framskaffe liknende tilbud som for eksempel NAF kan gi sine vel 400.000 medlemmer. Det sier daglig leder i Aksjon Nærmiljø og Trafikk, Tore Berge, i en kommentar.

Han er imidlertid noe skeptisk til opprettelsen av alternative bilorganisasjoner, og er redd dette kan gi bilbruken en miljølegitimitet.

– Skulle det være et poeng i en organisasjon for grønne bilister, måtte den ha mange medlemmer som virkelig kunne øve press på politikere og være mer troverdig på miljøspørsmål enn de nåværende bilorganisasjonene er, mener Berge.

Vei over fredet øy i Hordaland?

De 130 beboerne på øya Huglo i Hordaland har i flere år etterlyst en bedre forbindelse enn ferje til naboøya Tysnes. Vegkontoret i Hordaland har nå utarbeidet ulike alternativer til en slik forbindelse. To av dem inkluderer vei over den vesle øya Storsøy som ligger mellom Huglo og Tysnes. Det er bare en ulempe med dette forslaget: Øya ble fredet for 20 år siden.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Lederen i Hordaland Naturvernforbund, Halfdan Wiik, har forståelse for behovene til beboerne på Huglo, men stiller seg spørrende til at vegkontoret overhode har vurdert vei over Storsøy.

– Storsøy fikk på grunn av sitt rike arts mangfold og uvanlige skogsbilde status som landskapsvernområde i 1977. Direktoratet for naturforvaltning (DN) har nylig foreslått øya som naturreservat som er enda sterkere verneform. I vernebestemmelsene slås det også fast at et inngrep som en vei vil medføre, ikke vil være aktuelt. Det er derfor helt uforståelig at vegkontoret i Hordaland velger å se på vei over Storsøy som et alternativ. Signaler jeg har fått, tyder på at vegkontoret rett og slett ikke var klar over at øya var fredet da de utarbeidet de ulike alterantivene, sier Wiik.

Kun ideskisse

Vegsjef Josef Martinsen i Hordaland stiller seg på sin side uforstående til de sterke reaksjonene som har kommet fra naturvernhold i denne saken. Han mener det på idestadiet må være lov å lage alternativer som også omfatter vernede områder.

– Det er ikke vår oppgave å ta den endelige avgjørelsen om hvorvidt veien skal gå over Stor-

søy eller ei, men det er vår jobb å sørge for at alle alternativer kommer på bordet, sier Martinsen. Han er imidlertid usikker på om man på Vegkontoret på et tidligere tidspunkt var klar over at øya var fredet.

– Men det må være lov å tegne en strek på et kart uten at naturvernerne blir hårsåre, sier vegsjefen i sin kommentar til N&M Bulletin.

Realistiske

Lars Løvfaldli i DN mener på sin side at de vei-alternativer som blir lagt fram av vegkontorene bør være realistiske og dermed ikke omfatte områder der vernebestemmelsene tilsier at inngrep ikke tillates.

– Dersom vegkontorene tar kontakt med miljøvern avdelingen i sitt fylke før de ulike alternativene utarbeides, vil mange konflikter av denne typen være unngått, mener han. Han viser blant annet til prinsippene som skisseres i håndboka «Veg og natur» som i disse dager distribueres til alle vegkontorene.

FN vil kjøpe grønt

FN har fått nye retningslinjer for sine innkjøp på rundt 16 milliarder kroner årlig. FNs sentrale innkjøpsorganisasjon skal heretter sikre at samtlige FN-innkjøp skal ta hensyn til miljøet i vid forstand.

Til nå har FNs innkjøpspolitikk vært styrt av hensyn til kvalitet, sikkerhet i leveranser og pris. Nå kommer altså det fjerde kriteriet: varene skal være produsert og virke så skånsomt overfor naturen og ressursene som mulig.

– De nye retningslinjene vil bety at det nordiske næringslivet blir bedre stilt i konkurransen med andre lands næringsliv i og med at produksjonen i de nordiske landene generelt er miljøvennlig, sier organisasjonens direktør, John Svendsen til Berlingske Tidende.

Opprop mot hormonbruk

Flere miljø-, bonde- og forbrukerorganisasjoner i hele Europa har undertegnet et opprop som oppfordrer ministerrådet i EU til å forby det genspleisede veksthormonet rBST.

Oppropet er utformet med tanke på at EUs landbruksministere i løpet av året skal ta sin endelige beslutning om forbud mot eller tillatelse til bruk av veksthormon på melkekyr. Underskriverne mener at bruk av veksthormon strider mot forbrukernes ønsker, at det er tvil om sikkerheten for mennesker og dyr og at bruk vil føre til økte miljøproblemer.

OPPNÅR: Nederland har oppfylt sine internasjonale forpliktelser for å redusere KFK-forbruket. Bruken sank med 85 prosent fra 1986 til 1993. I løpet av året skal forbruket være redusert med 97 prosent.

Medlemsminus

Greenpeace Danmark har mistet nesten 20 prosent av medlemmene sine siden nyttår. Siden 1986 har foreningen mistet 32.000 medlemmer og er nå nede på 18.000 medlemmer.

Jan Søndergård, direktør i Greenpeace Danmark, erkjenner overfor Jyllands-posten at medlemsflukten er et alvorlig problem.

– I flere situasjoner har vi ikke gjort arbeidet vårt godt nok, sier Søndergård. Han nevner selsaken på Grønland og en del nærgående TV-reportasjer som årsaker til medlemsvikten.

Danske bedrifter kan godta sterk økning i CO₂-avgiften

Danske næringslivsorganisasjoner er ikke entydig negative til en seksdobling av CO₂-avgiftene, forutsatt at de får oppfylt visse betingelser.

Dersom avgiftsøkningen går gjennom, vil den danske CO₂-avgiften bli på hele 78 øre per liter fyringsolje i industrien, mot drøye 40 øre i Norge.

Det danske handelskammeret har stilt følgende betingelser for å akseptere avgiftsøk-

ningen:

- Avgiften må ikke bidra til å finansiere en skattereform eller forbedre de offentlige finansene.
- Formålet med avgiftsøkningen skal være å endre adferd.
- Provenyen (inntekstsvirkingen for staten) skal føres tilbake til bedriftene.
- Avgiftsøkningen skal skje gradvis.
- Miljøavgifter skal bare benyttes der de er bedre enn andre virkemidler.

• Miljøavgifter bør koordineres internasjonalt.

Hvem betaler?

Handelskammerets standpunkter er utarbeidet på grunnlag av en undersøkelse blant medlemsbedriftene. Undersøkelsen viser at 62 prosent av bedriftene mener at nye avgifter umiddelbart kan veltes over på vareprisene, mens 21 prosent av bedriftene tror at de selv må bære omkostningene.

Vekst uten forurensning

Økonomisk vekst i Nederland har ikke ført til økt forurensning. Det viser en ny undersøkelse, utført for årene 1989 til 1991. Samtidig viser nye prognoser at verdens energiforbruk kan bli doblet de neste 25 årene.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Statistisk Sentralbyrå i Nederland har regnet ut at utslippene av de viktigste forurensende stoffene ikke økte i samme grad som den økonomiske veksten.

Brutto nasjonalproduktet i Nederland økte med 3,2 prosent pr. år. Det er i sterk kontrast til utslippene av ozonnedleggende stoffer, som falt med over 12 prosent hvert år. Utslippene av fosfater, nitrater, svovel og nitrogenoksider ble også redusert. Utslippene av spesialavfall og CO₂ økte derimot med rundt to prosent per år.

Kraftig energikreking

Undersøkelsen fra Nederland forteller ikke hvordan det totale energiforbruket har utviklet seg i landet. I følge nyhetsbyrået Reuter kan energiforbruket i

verden dobles fram til 2020. Verdens energibyrå har lagt fram disse tallene. 85 prosent av økningen vil komme i utviklingsland, i følge energibyrået.

Ian Lindsay, leder for energibyrået, sier at han forventer en eksplosjon i bilbruken i utviklingsland. I både Kina og India vil det være langt over dobbelt så mange biler i 2020 som i dag, i følge Lindsay.

USAs byrå for energiformasjon har lagt fram prognoser som sier at verdens økonomiske vekst fram til 2010 vil være mer enn dobbelt så stor som den totale veksten i energiforbruket.

IPCC: Drivhuseffekten er ikke avlyst

Dersom alle land i verden stabiliserer sine utslipp av karbondioksid (CO₂) på dagens nivå, vil likevel CO₂-nivået i atmosfæren stige de neste femhundre årene, før det blir stabilisert på det dobbelte av dagens nivå. Det går frem av utkastet til en ny rapport fra FNs klimapanel (IPCC).

N&M Bulletin
Gunnar Bolstad

Ifølge The Independent, som har fått rapporten til gjennomsyn, holder IPCC fast ved at utslippene av CO₂ må reduseres med 60 prosent. I den inter-

nasjonale klimakonvensjonen heter det at de industrialiserte landene bør stabilisere sine utslipp på 1990-nivå innen år 2000. Dette er for lite, mener IPCC. Og dersom utslippene fortsetter å øke etter dagens trend, vil CO₂-nivået i atmosfæren være doblet allerede i 2070.

I den nye IPCC-rapporten tones vulkansk aktivitet og solstyrke ned, mens det fastholdes at menneskelig aktivitet har en svært stor innflytelse på jordens klima. Det understrekes imidlertid at det fremdeles gjensvår mye usikkerhet om når og hvor de store klimatiske endringene vil inntreffe, hvordan dette vil forandre nedbørsbildet og hvor stor skade det kan medføre.

IPCC mener at den gjennomsnittlige temperaturøkningen vil være mellom en og 3,5

grader Celsius innen 2050, men fremdeles knytter det seg usikkerhet til dette, blant annet fordi utslipp fra fossilt brensel både skaper drivhuseffekt, men også stenger varmen ute med et lag av svovelpartikler.

Dataprogrammer

IPCCs ulike deltagerinstitusjoner arbeider på harde livet med å lage bedre dataprogrammer som kan simulere klimatiske endringer.

Hadley Centre for Climate Prediction i Storbritannia har blant annet tatt i bruk en datamaskin som i langt større grad enn tidligere kan simulere den gjensidige påvirkning som hav og atmosfære har på hverandre. Maskinene er også blitt bedre til å registrere virkningene av en gradvis forandring, mens det tidligere var vanlig å

simulere en plutselig økning av CO₂-nivået i atmosfæren – noe som jo ikke rimer med virkeligheten.

Berlin

IPCC ble opprettet for å utforme det vitenskapelige grunnlaget for de politiske forhandlingene om en klimakonvensjon.

Den nye rapporten skal legges frem i god tid før det første møtet mellom konvensjonspartene i Berlin i mars neste år. Trolig vil man på dette møtet forhandle om mer konkrete målsetninger og virkemidler, men det er ennå usikkert om man vil komme noe særlig videre. Det kommer ikke minst an på om EU lykkes i å etablere en felles CO₂-avgift og hvorvidt den amerikanske administrasjonen har hatt suksess med sitt program for CO₂-reduksjoner.

– Konsekvensutred anlegg for spesialavfall

Statens forurensnings-tilsyn (SFT) anbefaler Miljøverndepartementet (MD) å kreve en konsekvensutredning av alternative lokaliseringsteder og teknologiske løsninger for et nasjonalt behandlingsanlegg for organisk spesialavfall.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

SFT har nylig gjennomført en omfattende høring på bakgrunn av meldingen om et nasjonalt behandlingsanlegg for organisk spesialavfall.

Meldingen om det nasjonale spesialavfallsanlegget ble laget av Norsk Avfallshåndtering A/S (NOAH), som også står for planlegging og eventuell bygging av anlegget. SFTs høringsrunde viser at 35 pro-

sent av de som uttalte seg har en positiv holdning til bygging av et slikt anlegg, mens 40 prosent vil vente med å uttale seg til det foreligger flere opplysninger om konsekvensene av anlegget. MD bør i følge SFT derfor kreve en konsekvensanalyse før endelige vedtak blir fattet.

Bare to blir vurdert

NOAH har i sin melding skissert fem alternativer til lokalisering av anlegget, men har senere utpekt Brevik og Herøya i Porsgrunn som de mest aktuelle. Det er derfor bare disse to stedene som vil bli vurdert i en konsekvensanalyse.

Naturvernforbundet mener disse to alternativene er for like, i og med at det kun er noen få kilometer som skiller dem, og krever i sin høringsuttalelse at NOAH tar inn flere alterna-

tiver i sin konsekvensutredning.

– Vi er ikke i utgangspunktet imot at anlegget plasseres på et av disse to stedene. Vår motforestilling går i første rekke ut på at Porsgrunnsområdet allerede er sterkt plaget med lokale forurensninger i form av luftforurensninger fra biltrafikk og industri og miljøgifter. Det ville derfor være naturlig å utrede muligheten for å legge spesialavfallsanlegget på et sted i Østlandsområdet som ikke allerede er så belastet, sier fagsjef Frødrick Theisen i Naturvernforbundet.

Lovens krav

Seksjonssjef Bjørn Korssjøen i SFT regner med at det vil bli utarbeidet en konsekvensanalyse, men tror ikke at det vil bli tatt inn flere alternativer enn Brevik og Herøya.

– Plan- og bygningsloven

krever at det skal utredes minimum to alternativer, og det vil bli gjort. Selve meldingen inneholder fem lokaliseringsalternativer, og det er naturlig å kutte ned antallet i en konsekvensanalyse, sier Korssjøen som antar at prosessen med utredningen og høringsrunde vil skje i løpet av høsten.

– I denne prosessen har SFT ingen myndighetsrolle. Vi vil først kunne stille krav når NOAH skal søke konsesjon om utslippstillatelse etter Forurensningsloven.

LITE IGJEN: Det er bare 12 prosent igjen av den opprinnelige atlantiske regnskogen i sørøst-Brasil. Nå strides forskerne om hvor mange arter som er utryddet i området, skriver Sunday Telegraph.

Genmodifisert raps på markedet?

Om kort tid vil norske myndigheter i en høringsuttalelse til EU enten avvise eller gi sin tilslutning til markedsføring av genmodifisert raps i hele EØS-området. Det er omfattende skepsis blant organisasjonene som har uttalt seg til Miljøverndepartementet (MD).

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Et britisk firma har søkt EU om å få markedsføre genmodifisert raps i hele EØS-området. Rapsen er gjort motstandsdyktig mot plantevernmidler (herbicidtolerant). Dette betyr at bonden i prinsippet kan sprøyte med kjemiske sprøytemidler uten at selve planten, i dette tilfelle rapsen, tar skade av det. Det positive med en slik plante

skal i følge forslaget være redusert bruk av kjemiske plantevernmidler på lengre sikt.

Vel 20 norske organisasjoner har kommet med uttalelser til MD i saken. Disse tyder på en omfattende skepsis til forslaget. Det er likevel MD som i siste instans skal komme med en anbefaling til EU.

Utbredt skepsis

– En overveiende del av de høringsuttalelsene vi har fått inn, har vært negative til genmodifisert raps. Landbruksdepartementet har imidlertid ingen tungtveiende faglige argumenter mot, og mener at den vil ha en positiv miljøgevinst på lang sikt. Men de etiske sidene kan likevel føre til en annen konklusjon, sier rådgiver Anne Hvorslef-Eide i MD i en kommentar. Hun regner med at konklusjonen fra MDs side vil være klar like før EU's frist 15. august, og vil derfor ikke kommentere saken nærmere.

Naturvernforbundet (NNV) er blant de organisasjonene som

har stilt seg negative til søknaden, og viser blant annet i sin høringsuttalelse til «Agenda 21» fra Rio-konferansen der det heter: «For å redusere skadene fra plantevernmidler tilråder man økt satsing på utvikling av alternative ikke-kjemiske metoder».

NNV tror heller ikke på miljøgevinsten i form av redusert bruk av sprøytemidler: «Tolerante kulturvekster gir mulighet for oftere sprøyting som øker muligheten for resistent utvikling. Dette vil igjen føre til behov for høyere dosering eller oftere sprøyting», heter det i høringsuttalelsen.

Genetisk forurensning

Norges Bondelag er enig med NNV med hensyn til faren for økt bruk av sprøytemidler. I tillegg mener Bondelaget at genmodifisert raps er i strid med genteknologiloven, og kaller dette for genetisk forurensning.

– En markedsføring av gen-

modifisert raps vil etter vår oppfatning innebære fare både for miljø og helse i tillegg til å være etisk uforvarlig. Bondelaget mener også at dette vil være i direkte konflikt med en bærekraftig utvikling og ha lite samfunnsmessig nytte på lang sikt, sier førstekonsulent Rolf Anda i Norges Bondelag.

– Vi anmoder derfor regjeringen om å forby genmodifisert raps i Norge, og arbeide for at slike planter ikke tillates omsatt i verden forøvrig.

Dansk nei

Den danske miljøvernministeren Sven Auken vil forsøke å forhindre bruken av genmodifisert raps i Danmark og resten av EU-landene. Han har tydeligvis lyttet til blant annet det danske Forbrukerrådet som har påpekt at de langsiktige miljøkonsekvensene, spredningsrisiko og helsefare for mennesker og dyr ikke er undersøkt godt nok.

Våger Miljødep å si nei?

Kommunedelplanen for veitraseen Årdsstøy – Rekedalen, er godkjent av fylkesmennene i Vest- og Aust-Agder. Nå er spørsmålet om Miljøverndepartementet (MD) og Direktoratet for naturforvaltning (DN) våger å sette en stopper for planene.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

N&M Bulletin skrev i mars om veiplanene som nestledere i Naturvernforbundet i Aust-Agder, Geir Kjøen, karakteriserte som en naturmessig katastrofe. Veitraseen Årdsstøy – Rekedalen er planlagt gjen-

nom områder som skal reguleres gjennom rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag og et område som var ment å bli en del av barskogplanen.

Klarsignal

Planene ble også kritisert av fylkesmannens miljøvern-avdeling, som mente at formålet med veien var kommet dårlig fram i plandokumentene.

Men verken fylkesmannen i Aust-Agder eller fylkesmannen i Vest-Agder har særlige motforestillinger mot planene, og har dermed gitt klarsignal til bygging.

Det er da bare MD og DN som ved bruk av plan- og bygningsloven kan stanse veibyggingen, dersom den i følge MD

og DN berører nasjonale interesser.

Våger MD?

– Spørsmålet er om MD våger å stanse dette veiprojektet nå. Debatten om å frata departementet forvaltningsansvaret for plan- og bygningsloven kan føre til at MD er redd for å være for profilert i denne type saker, sier Jan Olav Nybo, sekretær i Samarbeidsrådet for naturvern-saker (SRN).

– DN er på sin side mer kritisk til veitraseen, og vil sannsynligvis motsette seg veiutbyggingen, mener Nybo.

Fra Fylkesmannens miljøvern-avdeling i Aust-Agder får N&M Bulletin opplyst at høringsrunden er ferdig, og at

kommunen har fått planene til behandling i kommunestyrene. MD har imidlertid sendt et brev til kommunene der de ber om en rask saksbehandling og at departementet skal få planene til vurdering.

– I følge plan- og bygningsloven har MD mulighet til å forandre på planene. Dette er planer som har vakt debatt, og vi vil derfor vurdere disse før en eventuell veibygging starter, sier saksbehandler Elin Hoff Johansen som ikke kan si noe om utfallet før MD har fått inn planene fra kommunene.

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-årsjubileet!

Senterpartiet

6734 ST OLAVS PLASS

NORSK
LOKOMOTIVMANNSFORBUND

Til lykke med 80-års jubileet med ønske om
et fortsatt godt samarbeide!

DET NORSKE SKOGSELSKAP

er en ideell organisasjon med formål å fremme forståelse for skogens mangesidige betydning og å arbeide for et godt skogbruk. Skogsekskapet dekker disse hovedfunksjoner:

- Informasjon
 - Tidsskrift
 - Konsulenttjenester
 - Bistandsarbeid
 - Planteskoletjenester
 - Fellessekretariat
- Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

DET NORSKE SKOGSELSKAP
WERGELANDSVEIEN 23 B, 0167 OSLO
TELEFON 22 46 98 57 FAX 22 60 41 89

Verdenskulturminnet Røros Bergstad
som er 350 år i 1994, ønsker sin unge
samarbeidspartner tillykke med de 80 år.

Hjertelig hilsen Miljøetaten i Røros

RØROS KOMMUNE

Trysilfjellet Utmarkslag
gratulerer Naturvernforbundet
med 80-års jubileet

Norges Idrettshøgskole
gratulerer med de 80 år

Norsk Bonde- og
Småbrukarlag
gratulerer

Naturvernforbundet
med 80-års jubileet!

Miljø er blitt luksusproblem?

Miljø- og energispørsmål lever en ustabil tilværelse i norske valgkamper. Tall fra valgundersøkelsene som gjennomføres etter hvert stortingsvalg viser at interessen for disse spørsmålene svinger voldsomt.

N&M Bulletin
Gunnar Bolstad

I 1977 ble disse to temaene nevnt som spesielt viktig av 25 prosent av velgerne. I 1981 sank tallet til 12 prosent, for deretter å få en voldsom oppsving til 37 prosent i 1989. Fallet i 1993 var desto større: Bare sju prosent av velgerne trakk fram miljø og energi som viktige for deres stemmegivning.

- Labilt tema

Miljø er et spesielt labilt tema i stortingsvalgene, sier professor og valgforskerveteran Henry Valen. Han vil ikke gå så langt som til å betegne miljø-

vern som et "luksusproblem" i folks bevissthet, men understreker at miljø hele tiden svinger i kontrast til opinionens bekymring for sysselsetting og økonomisk vekst.

Også andre opinionsundersøkelser viser en tilsvarende trend. Den store undersøkelsen som Markeds- og mediainstituttet (MMI) gjennomfører annethvert år (Norsk Monitor) viser at miljøengasjementet i den norske opinionen er blitt svekket de siste årene.

Sverige svinger også

Også i Sverige har interessen for miljøvern svingt svært mye i valgkampene, med et absolutt toppunkt i 1988, da miljøpolitikk var det klart mest dominerende innslaget i mediernes dekning av valgkampen. I svensk TV og radio (SR) dreide 22 prosent av alle valgkampinnslag seg om miljø, i de åtte største avisene hele 28 prosent.

Til sammenlikning oppnådde det nest mest omtalte temaet, skattespørsmål, bare 11 og ni prosent. Disse tallene står i klar kontrast til de tre foregå-

ende valgene. I 1985 oppnådde miljø bare henholdsvis fem og sju prosent dekningsandel, i 1982 tre og fire, og i 1979 ti og seks.

Mens miljøspørsmål var i skuddet i 1988, var interessen heller laber i 1991. I den siste måneden før valget dreide bare åtte prosent av valgdekningen seg om miljø. Denne gangen var det økonomi (21 prosent) og sosial velferd (23 prosent) som opptok media.

Dalende i opinionen

Medienes dekning av miljøspørsmål gjenspeiler seg direkte i medlemsutviklingen for miljøorganisasjonene. Kurvene for Norges Naturvernforbund og Svenska Naturskyddsföreningen er helt sammenfallende: Kraftig vekst i årene 1987 til og med 1991, deretter en klart fallende kurve, dog med en skarpere utforbakke for Naturvernforbundet (1991-1993: 17 prosent) enn for Naturskyddsföreningen (seks prosent).

Naturvernforbundethøsterheder

Naturvernforbundets OL-prosjekt blir trukket frem som et strålende eksempel på hva miljøorganisasjonene kan få til i en kommentartikkel i Financial Times nylig. Artikkelen tar for seg ulike organisasjonsarbeidsformer og bedømmer deres innflytelse på samfunnsutviklingen.

Lederen i EU-parlamentets miljøkomite, Ken Collins, trekker frem World Wildlife Fund og Royal Society for the Protection of Birds som to grupperinger som kommuniserer godt med dem de skal påvirke. Friends of the Earth (som Naturvernforbundet medlem av) og Greenpeace blir også nevnt av Collins.

European Environment Bureau (EEB), som er en paraplyorganisasjon for flere andre europeiske grupper - særlig innenfor EU, ser ut til å ha mistet mye av sin innflytelse.

Mens Naturvernforbundet altså blir klappet inn av Financial Times-journalisten og får æren for at IOC har endret sine kriterier for tildeling av OL-arrangementene.

Viltømme

En spørreundersøkelse blant fritidsbåteiere i Indre Oslofjord viser at et flertall av de spurte etterlyser tømme- og kloakkavfall. Omlag 75 prosent av de spurte var villige til å betale for å kunne benytte eventuelle fremtidige tømme- og kloakkavfall.

Spørreundersøkelsen ble foretatt i vår av studenter ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo. Undersøkelsen viser at flertallet av de spurte var opptatt av fjordens miljøtilstand og dens videre utvikling.

Miljøkalender

1. - 5. august: Forhandlingsmøte i Genève om å redusere utslippene av nitrogenoksider, i regi av FN's økonomiske kommisjon for Europa, ECE.

20. - 28. august: Norsk Økologisk Landbrukslag og de økologiske besøkshagene arrangerer i disse dagene matlagingskurs, torg og kompostkurs i ulike deler av landet.

2. september: Naturvernforbundet avholder seminar om «miljøvern i markedet» rettet mot ledere og ansatte i dagligvarebransjen og andre som vil forberede seg på framtidens miljøholdninger. Påmelding: Naturvernforbundet v/Karsten Eig innen 15. august.

14. - 15. september: Atomkonferanse i London: «The nuclear industry - into the 21st century?»

15. - 16. september: NIF, NITO og SRF arrangerer miljødagene i Bergen med temaene «miljøvennlig skipsfart» og «hav og kystovervåking».

16. - 20. september: En internasjonal emballasje-messe, Tokyo pack '94 arrangeres i Tokyo, Japan.

19. - 20. september: NORSAS arrangerer spesialavfallskonferanse i Sandefjord.

26. september - 2. oktober: Naturvernforbundet avholder aksjonen «Grønn handling» med blant annet stands utenfor butikker.

10. - 11. oktober: Innemiljøkonferansen arrangeres for 4. gang på Lillehammer, Hafjell Hotell.

12. - 15. oktober: VVS-dagene '94 arrangeres på Norges varemesse, Sjølyst

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-årsjubileet!

Marine & Offshore

Vesta ranks as one of the world's leading marine insurance companies.

The worldwide activities of the company are operated from Bergen.

More than 2500 ocean going vessels are presently insured with Vesta.

The number and cost of casualties is increasing. Older vessels and a lack of qualified crews present the international marine insurance industry with huge challenges.

As a leading marine insurance specialist Vesta will work towards increased safety for crew, vessels and the environment.

NKL gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-års jubileet

OMC er den ledende produsent og markedsfører av maritime produkter og tjenester for yrkesbrukere og friluftsmennesker over hele verden.

Motorer	: Johnson	Båter:	
	Evinrude		Seabird
	OMC Cobra		Ryds
Båtutstyr	: Optinaut		
Tilbehør	: Systematched		Sea Nymph
Vannski	: Nitro		

For å bevare miljøet og vår herlige natur, anmoder vi alle brukere av motorer, båter og båtutstyr om å opptre med omtanke og forsiktighet i naturen.

OMC NORGE AS

Postboks 3553
3007 Drammen

Telefon: 32 89 82 00
Telefaks: 32 81 04 63

HELLIK TEIGEN A/S
Jern og metallforretning

*Gjenvinnig av
bilvrak, hvitevarer,
datautstyr og alle andre
typer stål og metaller.*

Hellik Teigen AS
Postboks 2, Loesmoveien 1
3301 Hokksund
Tlf.: 32 75 36 22 • Fax: 32 75 44 84

Nokre ord frå ein "miljøsyndar"

DEBATT

Kjell Opseth,
samferdsleminister

Etter kvart er eg blitt godt van med å bli utskjelt i «Natur & Miljø Bulletin», både på leiarplass og reportasjeplass. Leiarartikkelen den 24. juni (nr. 12/13) føyer seg i så måte inn i rekkja av ein serie der samferdsleministeren tydelegvis skal framstillast som den store stygge ulven i miljørørsla. Dette er det lite eg kan gjere noko med, men det kan ofte vere vanskeleg å kjenne seg sjølv igjen i ein del av dei karakteristikkar som blir delt ut.

I den siste leiarartikkelen blir det nærast hevda at eg «valsar» ned miljøverministeren internt i regjeringa når vi drøftar saker der begge våre felt er inne i bildet. Slike påstandar vitnar om manglande kunnskap om korleis ei regje-

ring arbeider. Regjeringa er eit samla kollegium, som førete ei heilskapleg vurdering av dei saker som er til handsaming.

Elles ser leiarskribenten heilt bort frå at det ikke alltid treng å vere motsetnad mellom vegbygging og miljøvern. Oslo kan til dømes stå som et eksempel på at bygging av omkøyringsvegar og tunnelar under byen har fjerna bilane frå sentrum og ført til reinare miljø der. Problemet med store deler av miljørørsla er at dei ser på ein kvar kilometer ny vei som miljøødeleggende.

Det finst også mange fakta «Natur & Miljø Bulletin» ser bort frå kvar gong dei omtalar samferdselssektoren. Som at CO₂-utsleppa frå vegtrafikk var om lag uendra frå 1987 til 1992. Eller at utsleppa frå vegtrafikk av NO_x, CO, SO₂ og partiklar har blitt betydeleg redusert frå 1987 til 1992. Lat meg også

nemne at Norge ligg i verdstoppen når det gjeld avgifter på kjøp og bruk av bil. Lista kunne vore gjort endå lenger. Men det er sjeldan ein høyrer Naturvernforbundet gler seg over denne utviklinga.

Avslutningsvis vil eg berre nemne at eg sjølv sagt aksepterte at miljørørsla som ei pressgruppe, kun har miljøinteressene å ivareta i ei kvar sak der dei er engasjert. For oss som sit med politisk ansvar er det ikkje slik at vi berre har eit omsyn å ta. Vi må heile tida vege ulike interesser opp mot kvarandre, og føreta ei vurdering som vi totalt sett synest er den beste.

Tysk strid

BERLIN: Regjeringen i Niedersachsen nekter å ta i mot høyradioaktivt avfall til lageret i saltgruvene i Gorleben. Miljøvernminister Klaus Töpfer truer med forfatningsdomstolen.

Tysklands forbundsregjering har tidligere vedtatt å legge et lager for atomavfall i Gorleben i Niedersachsen. Vedtaket var omstridt, og regjeringen i Niedersachsen er blant motstanderne til lageret. Nå har republikken nektet å ta i mot en forsendelse av høyradioaktivt avfall fra reaktoren Philipsburg. Ministerpresident i Niedersachsen, Gerhard Schröder, sier til Der Spiegel at forsendelsen er en «uforståelig provokasjon». Det er plass i Philipsburg til å lagre avfallet, mener Schröder.

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-årsjubileet!

**TROMS
FYLKESKOMMUNE**

Stolt-Nielsens Rederi A/S
A subsidiary of Stolt-Nielsen S.A.

NORGES BONDELAG

**Rauma Energi
6300 Åndalsnes**

*gratulerer
Naturvernforbundet med
80-års jubileet*

Forbrukerrådet nedprioriterer genteknologi

Mens Forbrukerrådet i Danmark har engasjert seg sterkt i arbeidet med genteknologi, genmanipulering av planter og forbrukernes interesser på dette feltet, har det norske Forbrukerrådet bevisst valgt å ikke prioritere området. Naturvernforbundet etterlyser en forbrukerbevegelse som beskjefter seg med de spørsmål folk flest bekymrer seg for.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Den første genmanipulerte tomaten som ikke råtner er allerede å finne i butikkhyllene i USA. Stadig kommer flere søknader om utsetting og markedsføring av nye genmanipulerte

plantetyper. Dette tyder på en rask utvikling på området, og for den enkelte forbruker er det vanskelig å følge med.

Det danske Forbrukerrådet har påtatt seg rollen som forbrukernes talerør også på dette området. Rådet stiller seg i flere saker kritisk til det som skjer, uttrykker den bekymringen og usikkerheten mange forbrukere følger og etterlyser bedre informasjon og forskningsresultater om helserisiko og langsiktige virkninger på mennesker, dyr og natur. Forbrukerrådet i Norge har på sin side valgt å holde en lav profil i slike saker, og nedprioriterer dette arbeidet.

Mangler ressurser

– Vi har ansatt en person som arbeider med mat og miljø, men hun har fått beskjed om å ikke

prioritere området genteknologi. Til det er våre ressurser for små. Det er derfor nødvendig at myndighetene føler ansvar for å informere forbrukerne og å godkjenne og kontrollere merkeordninger, sier kontorsjef Paal Sørensen i Forbrukerrådet. Han beklager den manglende kapasiteten, og mener forbrukerne kunne ha behov for Forbrukerrådet som interesseorganisasjon på dette feltet.

Trenger en forbrukerbevegelse

Også fungerende generalsekretær i Naturvernforbundet, Helene Bank, beklager Forbrukerrådets manglende engasjement i slike saker. Hun har registrert at mange henvendelser på mat og genteknologi kommer til NNV, og at det er miljøbevegelsen som har blitt

forbrukernes talerør i saker som har å gjøre med miljø og helse.

– Forbrukerrådet har etter hvert engasjert seg mer i miljø-saker, men fremdeles brukes det flest ressurser på typiske økonomisaker som for eksempel gode forsikringsordninger og bytterett. Dette er i og for seg viktige spørsmål i folks hverdag, men jeg synes å merke at forbrukerne er vel så opptatt av sin egen helse og naturen rundt seg og derfor er bekymret over utviklingen av genmodifiserte planter og grønnsaker.

– Faren er at slike produkter om en tid finnes på markedet uten at forbrukerne har fått god nok innflytelse og mangler informasjon. Det vi trenger, er ikke bare et forbrukerråd, men en forbrukerbevegelse, mener Bank.

Boikottet kommune og Statskog

Etter at næringsutvalget i Grane ga Statskog tillatelse til hogst og veibygging i et verneverdig område, har Naturvernforbundet oppfordret turistene til å boikotte både kommunen og Statskog. Statskog stiller seg uforstående til aksjonen.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Som N&M Bulletin skrev i forrige nummer, søkte Statskog om tillatelse til skogshogst og veibygging i Holmvassdalen i Grane kommune i Nordland. Naturvernforbundet har reagert kraftig på Statskogs aktiviteter i dette området som karakteriseres som den siste urørte villmarken i kommunen, med sær-

bare fugle- og plantearter.

Politikerne i Grane kommune ga likevel Statskog grønt lys – noe som førte til at Naturvernforbundet i Grane oppfordret til boikott av både kommunen og Statskog. Lokallaget oppfordret turistene til å vise sin solidaritet med naturen ved å reise rett gjennom kommunen uten å stanse, og å ikke kjøpe fiskekort på Statskog sine eiendommer.

Støtte

Naturvernforbundet har i tillegg sendt inn en klage på vedtaket i næringsutvalget.

– Vi mener vedtaket må kjennes ugyldig på grunn av formelle feil i saksbehandlingen. Næringsutvalget forholdt seg til gamle forskrifter. Det er også kritikkverdig at sakspapirene ikke inneholdt tilfredsstillende dokumentasjon og vurde-

ringer av miljøkvaliteten i området. Vi krever at denne saken stanses inntil en mulig plan for supplerende barskogvern er avklart. Uansett må saken utsettes til de spesielle naturkvalitetene i området er klarlagt, sier fagkonsulent Thor Midteng i Naturvernforbundet. Han får støtte av Anskar Åndal i miljøvernavdelingen ved Fylkesmannen i Nordland.

– Det er mye som tyder på at dette området vil bli en del av et eventuelt utvidet barskogvern, men vi kan dessverre ikke foreta midlertidig vern av området så lenge det ikke finnes konkrete planer for utvidet vern. Resultatet kan bli at vi mister en verdifull lokalitet uten å vite den faktiske verdien av det. Men så lenge Naturvernforbundet har påklaget vedtaket, vil ikke noe skje før rundt midten av august, sier Åndal i en kom-

mentar til N&M Bulletin.

Forundret

Distriktsjef i Statskog, Eilif Mevassvik, er imidlertid forundret over Naturvernforbundets boikott-aksjon.

– For å si det enkelt; Denne aksjonen likte jeg dårlig. Vi hadde innkalt Naturvernforbundet til et informasjonsmøte for å fortelle om våre planer framover, men i mellomtida valgte de altså å boikotte både kommunen og Statskog. Dette forundret meg meget, og tyder ikke godt for samarbeidet framover, mener Mevassvik.

INVITT: GEF skal i framtiden invitere miljøorganisasjoner som observatører på GEFs halvårlege møter, melder nyhetsbyrået IPS.

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-årsjubileet!

Direktoratet for Sivilt beredskap
Vi tenker miljø.
Gjør det du også!

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-årsjubileet!

Mo Industripark – et lønnsomt fellesskap

Over 70 bedrifter med mer enn 2 200 ansatte finner det lønnsomt å være etablert i Mo Industripark.
Her er plass til flere.

Ønsker du flere opplysninger?
Kontakt: adm. dir. Eivind Krokmo,
tlf. 75 12 01 00

Mo Industripark AS

Postboks 500 – 8601 Mo

Statskog

Unn deg en villmarksferie!

Fra sør til nord inviterer Statskog til ferie i hytter og gamle skogsarbeiderkoier. Nyt nærheten til naturen og atmosfæren i koiene.

Indre Helgeland: Mektig og majestetisk villmark.
Nord-Trøndelag: Endeløse skoger og fjellvidder.
Femundsmarka: Urørt skog, spennende kultur.

Tlf. 75 17 00 22
Tlf. 74 16 58 77
Tlf. 62 45 90 05

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-årsjubileet!

 Hydro Agri
Glomfjord
Tlf.: 75 71 91 00 Fax: 75 71 94 00

Fullgjødse!
Skapt for norsk jordsmonn

Gjennom planmessig og riktig gjødning spiller vi på lag med naturen.

MOELVEN

gratulerer
Naturvernforbundet
med 80-års jubileet

NORSK VEKST

Bæreposer og plastfolier av miljøvennlig polyeten

Norfolier

Tlf. 67 97 94 00

EURO RSCG
REKLAMEBYRÅ
Olav V's gt.1, 0161 Oslo
Telefon 02 830150

NKFs forbundskontor i Trondhjem støtter Naturvernforbundet

FELLESKJØPET FISKEFOR AS

FÆRRE: I følge SFT er antall kommunale søppelfyllinger redusert med 40 prosent siden 1978 og anlegg som betjener mer enn tre kommuner er tredoblet. Vestfold og Vest-Agder er på gjenvinningstoppen med 20 prosent gjenvunnet avfall.

Sandefjord
Verktøyindustri as

ASKER KOMMUNE

NORSK KOMMUNEFORBUND
Kristian Augusts gt. 23
0164 Oslo
Tlf.: 22 36 47 10

 Didriksen Papirindustri as

EuroPark

 HORDALAND
fylkeskommune
5020 BERGEN Tlf.: 55 23 90 00

NITO

 Nedre Eiker
Energi

Norsk Bryggeri- og Mineralvannindustri Forening
Vi støtter et rent miljø

 KIRKNESVAAG
SAGBRUK & HØVLERI A/S
STINKJER Tlf. 74 16 46 90 Telefax 74 16 46 12

RENDALEN SKOGBRUKSSJEF
STØTTER KAMPEN OM
"sur nedbør"

 PETERSON
PACTECH

NKFs forbundskontor i Skien støtter naturvernforbundet

 NEV NESODDEN
ENERGIVERK
Postboks 23
1450 Nesodden
Tlf. 64 91 11 00

OTTA SAG OG HØVLERI
2670 OTTA
Tlf.: 61 230544

Sølvskottberget
Opptreningscenter

Vi gratulerer Norges Naturvernforbund med 80-årsjubileet!

 norsk fiskeoppdretters forening
OPDRETTER AV FISK OG SKALDURER OG ANBEFALER AT ET BLES PÅNØYD

NORSK FILMTRYKK as

NTH Trykk
Høgskoleingen 1e
7034 Trondheim
Tlf.: (07) 59 33 02

Wittusen & Jensen a.s
DIN KONTORPARTNER

HEGELAND PLAST
STØTTER
NATURVERNFORBUNDET

Kværner Energy a.s

Vannkraft - ren og miljøvennlig energi
KVÆRNER

R.H.H.S AS

 Stadsbygd Sparebank
Telefon (06) 22 11 16 Postboks 7005 Sentralt

DYKKERSPORT
Waldermar Thranes gt.51
tlf.22 382100

TIME SPAREBANK

DENTOR AS
LÅGAVEIEN 10
POSTBOKS 228, 3251 LARVIK
Telefon (034) 85 115 - 85 207
Telefax (034) 85 870
Bankgiro: 6276.05.14719

 NORSK POLARINSTITUTT

STORA PAPYRUS

 NOTEBY
NORSK TEKNISK
BYGGEKONTROLL A/S
RÅDGIVENDE INGENIØRER - MRIF
Wdm. Thranesgt.75
Postboks 9810 lla. 0132 Oslo
Telefon 22 20 41 00

 MÅSELV
KOMMUNE

 MÅSELV
KOMMUNE

Mitsubishi Motors Co
MMC Norge AS ... et selskap i Motor Gruppen
Postboks 43 Rislektta, 0516 Oslo
Kontor: Østre Aker vei 62
Telefon: 22 65 14 20
Fax: 22 64 96 99

Miljøtransport

 Norsk Romsenter
NORWEGIAN SPACE CENTRE

 SKOGBRUK - JAKT/FISKE
TRELAST - BYGGVARER
KRAFTPRODUKSJON
A/S Van Severen & Co. Ltd.

Den kommunale skogforvaltning i:
Bindal, Grane, Hattfjelldal,
Midt-Helgeland, Rana,
Sør-Helgeland og Vefsn

 Stor-Oslo Lokaltrafikk as
For
Hverdagens
Miljøaksjonister

HAUGESUND KOMMUNE

FINNMARKSFORSKNING
støtter
Naturvernforbundet

NOFO

Oslo, Lørenskog, Rælingen, Hurdal og Nannestad kommuner.

 Thor's Kemiske Fabrikker
Nobel Industrier

RØRA FABRIKKER
TLF.74 154426

Japan når ikke CO₂-målet, sier japanerne

Japan kommer ikke til å nå målet om å stabilisere sine CO₂-utslipp fra 1990 til 2000. Det mener den japanske regjeringen, i en rapport som ble lagt fram i begynnelsen av denne uken. Selv med innføring av tiltak for energieffektivisering vil CO₂-utslippene øke med tre prosent fra 1990 til 2000, mener Japans

regjering. Energieffektiviteten skal i følge rapporten forhindre at CO₂-utslippene øker med godt over ti prosent. Japan må stabilisere utslippene for å oppfylle klimakonvensjonen. I følge regjeringen kan økonomiske virkemidler, som miljøavgifter, bli tatt i bruk.

Naturvernforbundet passerer 80 år

Naturvernforbundet fyller 80 år i år. I 1914 ble forløperen til forbundet dannet under navnet «Østlandske Kredsforening for Naturfredning i Norge». – Det klassiske arbeidsfeltet vil være Naturvernforbundets kjerne og sjel også i årene fremover, sier fungerende generalsekretær Helene Bank.

N&M Bulletin

Gunnar Bolstad og Knut Are Tvedt

Selv om Naturvernforbundet ikke ble landsdekkende før i 1916, gjennom etableringen av tilsvarende kretsforeninger på Vestlandet og i Trøndelag, feires jubileet i år. Men det var først i 1963 at «Landsforeningen for Naturfredning i Norge» ble omdøpt til Norges Naturvernforbund og virksomheten skjøt fart.

Fredningssaker

Det var fredningssakene som ble innsatsområdet for Landsforeningen de første tiårene. I 1910 fikk Norge en egen lov om naturfredning, som åpnet for at visse naturforekomster kunne fredes når det var vitenskapelige grunner for det.

En av de viktige fredningene man klarte å gjennomføre var Sylene botaniske naturpark i 1917, der fredningen typisk nok ble opphevet i 1960-årene

og hele området demmet ned ved kraftutbygging.

Slet mot vannkraft

Landsforeningen valgte minste motstands vei de første årene og arbeidet intensivt for vern av enkelttrær. Flere hundre trær ble vernet frem til 1940. Dette var lite politisk betent og forholdsvis lett å få gjennomslag for.

Derimot slet foreningen betydelig mer i kampen mot vannkraftutbyggingen, der de politiske kontroversene var større. De første årene var det den langt større og tradisjonsrike Turistforeningen som ledet an i dette arbeidet. I 1920-årene var det snakk om å bygge ut Gjende og Bygdin. Bygdin ble vedtatt utbygd 1923, mens Gjende foreløpig slapp unna regulering.

Bjørn i sterk tilbakegang

Landsforeningens viktigste bidrag var kanskje at den foreslo å oppheve skuddpremien på bjørn, som var i faretruende nedgang. Forslaget ble siden gjennomført i den nye jaktloven.

I 1930-årene ble det foreslått og vedtatt fredninger av områder av spesiell botanisk interesse. Helin i Valdres og Mølen i Hurum er eksempler på viktige områder som derved ble sikret for ettertiden.

I 1954 ble det vedtatt en ny naturvernlov, som blant annet åpnet for vern av nasjonalparker. Områder kunne nå vernes uten at det forelå spesielle vitenskapelige interesser, det vil

si at det kunne vernes av rene naturvernensyn.

I 1960 ble den første offentlige stillingen i natur- og miljøvernet besatt, da vi fikk en naturverninspektør.

Gjennombruddet

1963 byttet Naturvernforbundet navn til det nåværende, ansatte fast generalsekretær, og bygde ut organisasjonen med fylkeslag og lokallag. I 1967 etablerte forbundet sin egen ungdomsorganisasjon, Natur og Ungdom, som etterhvert har operert mer som en selvstendig organisasjon. Utover i 60-årene økte medlemstallet fra et par tusen til 15.000 i 1970, da det store naturvernåret gikk av stabelen. Det samme året fikk vi en ny naturvernlov. Det voksende engasjementet førte til at Norge utnevnte en av verdens første miljøvernministre, Olav Gjærevoll, i 1972.

Knall og fall

De store vassdragssakene på 70-tallet (særlig Mardøla og Alta) førte både til vekst og fall for Naturvernforbundet. Vassdragsarbeidet førte medlems-tallet opp i over 33.000 i 1976, men da miljøkreftene tapte kampen, fikk også engasjementet en knekk, og i 1983 var medlemsmassen igjen nede på 23.000. Men i denne perioden ble både Hardangervidda, Gjende og Femunden vernet. Og atomkraft er det nesten aldri noen diskusjon om i Norge lenger.

Ny vekst

Allerede i 1986 kom Naturvernforbundet igjen på offensi-

ven, i tråd med den internasjonale trenden. På FN-nivå leverte Brundtlandkommisjonen sin rapport i 1987, som satte det internasjonale miljøarbeidet i fokus.

Naturvernforbundet deltok aktivt i den prosessen som ledet frem til Rio-konferansen i 1992, og nådde sitt høyeste medlemstall noensinne i 1991 med over 40.000 voksne medlemmer. Siden har medlemsstatistikkene pekt nedover både for Naturvernforbundet og andre miljøorganisasjoner i inn- og utland.

- Klassisk blir sentralt

– Medlemsutviklingen i Naturvernforbundet vil gå i bølger, men vil nok bølge oppover også i årene som kommer, sier fungerende generalsekretær Helene Bank. Hun tror at det arbeidet med de klassiske naturvernssakene vil stå sentralt for forbundet også i fremtiden.

– Men fordi stadig flere nordmenn bor i byer vil det også være en oppgave å påvirke byfolks atferd og engasjere dem for å forbedre sin egen miljøhverdag. Vi vil heller ikke glemme våre internasjonale forpliktelser, sier Bank.

STENGT: Fabrikker i Chiles hovedstad Santiago holdt stengt flere ganger i sommer. Luftforurensningen var så høy at folk måtte holde seg hjemme. Bytrafikken ble også redusert, men myndighetene møter sterk kritikk for at problemene ikke løses permanent, melder IPS.